

DECIZIE

10 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curtii Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca - Doneva
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Olga Moiseenco,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă
de către Olga Moiseenco, Oxana Moiseenco, Anna Moiseenco, Alexandr Paci și
Mihail Paci împotriva Consiliului satului Congaz, intervenienți accesorii Comitetul
Executiv al Găgăuziei și Ministerul Finanțelor cu privire la ilegalitatea refuzului
privind acordarea spațiului locativ, obligarea emiterii deciziei de acordare a spațiului
locativ și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 octombrie 2018 a Curtii de Apel Comrat, prin care
s-a respins apelul declarat de către Olga Moiseenco, s-a menținut hotărârea din
04 septembrie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central,

constată:

La 13 noiembrie 2017 Olga Moiseenco, Oxana Moiseenco, Anna Moiseenco,
Alexandr Paci și Mihail Paci au depus cerere de chemare în judecată împotriva
Consiliului satului Congaz, intervenienți accesorii Comitetul Executiv al Găgăuziei
și Ministerul Finanțelor cu privire la ilegalitatea refuzului privind acordarea
spațiului locativ, obligarea emiterii deciziei de acordare a spațiului locativ și
încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că conform deciziei Comitetului
Executiv al Consiliului sătesc Congaz la 26 octombrie 1998 li s-a acordat în
folosință, pentru trai spațiul locativ, situat pe adresa XXXXX. Însă, în temeiul
hotărârii din 23 februarie 2004 a Judecătoriei Comrat spațiul locativ acordat a fost
restituit Parascoviei Fedorova, în conformitate cu prevederile art.12, alin.(1) al Legii
nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor
politice.

Reclamanții au menționat că în baza Legii menționate și anume art. 12, alin.(5)
persoanele care urmează să fie evacuate din casele restituite sunt asigurate cu spațiu

locativ peste rând, la momentul evacuării, de către autoritățile administrației publice locale, în conformitate cu legislația în vigoare. Actualmente ei sunt evacuați din locuința care li s-a acordat, însă careva spațiu locativ sau surse financiare pentru a procura locuință pentru trai autoritățile administrației publice locale nu le-a acordat.

La 27 septembrie 2017 au înaintat în adresa Consiliului sătesc Congaz o cerere cu privire la acordarea spațiului locativ sau unei compensații bănești. Au indicat că prin răspunsul nr.679 din 05 octombrie 2017 li s-a refuzat în acordarea spațiului locativ din motivul că la moment administrația publică locală nu dispune de spațiu locativ liber, iar în bugetul local lipsesc surse financiare pentru a le putea achita o compensație bănească.

Reclamanții au considerat răspunsul primarului s. Congaz ilegal și care contravine prevederilor legale.

Prin hotărârea din 04 septembrie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Central s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Olga Moiseenco, Oxana Moiseenco, Anna Moiseenco, Alexandr Paci și Mihail Paci. (f.d. 71, 75-76)

Prin decizia din 25 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat de către Olga Moiseenco, s-a menținut hotărârea din 04 septembrie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Central. (f.d. 118, 119-121)

Pentru a ajunge la această concluzie instanțele de judecată au reținut prevederile art.12 al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, potrivit cărora persoanele care urmează a fi evacuate din casele restituite sunt asigurate cu spațiu locativ peste rând, la momentul evacuării, de către autoritățile administrației publice locale, în conformitate cu legislația în vigoare. În opinia instanțelor, persoanele care urmează a fi evacuate din casele de locuit, sunt în drept să nu se evacueze, dacă la momentul dat ei nu sunt asigurați cu spațiu locativ. Instanțele au concluzionat că Olga Moiseenco cu membrii familiei ei s-a evacuat de sinestătător din casa de locuit. Instanțele de judecată au constatat că la momentul solicitării de către reclamanți a spațiului locativ autoritatea publică locală nu dispunea de posibilitatea de a oferi acestei familii o locuință amenajată, deoarece momentan nu dispunea de un fond liber locativ și nici nu putea soluționa chestiunea privind acordarea unei compensații bănești, pe motiv că bugetul local nu dispune de surse financiare. Odată cu apariția spațiului locativ liber sau alocarea mijloacelor bănește pentru procurarea spațiului locativ va fi posibil de a asigura reclamanții cu spațiu locativ. Instanța de apel a mai menționat că acțiunea neîntemeiată a fost înaintată împotriva autorității publice locale, ori potrivit art. 12 al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 cheltuielile legate de asigurarea cu spațiu locativ se efectuează din contul și în limita bugetului UTA Gagauzia sau bugetului de stat.

La 06 decembrie 2018 Olga Moiseenco a declarat recurs împotriva deciziei din 25 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei și hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii. (f.d.139-141, 147-149)

În motivarea cererii de recurs recurenta a invocat, că instanțele de judecată au interpretat în mod greșit legea și în acest sens au aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei. Totodată, instanțele de judecată neîntemeiat au pus la baza hotărârilor sale temeiul pe care s-a bazat refuzul

organului de autoritate publică de a acorda spațiu locativ și anume lipsa spațiului locativ liber și mijloacelor bănești în buget.

După cum rezultă din speță litigiul a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va judeca recursul în conformitate cu prevederile art.258 alin. (3) Cod administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Comrat a fost pronunțată la 25 octombrie 2018, publicată pe site-ul Curții de Apel Comrat la 21 noiembrie 2018, expediată prin intermediul oficiului poștal părților la 21 noiembrie 2018, recepționată de recurent la 27 noiembrie 2018. (f.d.123) Olga Moiseenco a declarat recurs la 06 decembrie 2018, în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 20 martie 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 Cod de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art.248 alin.(1) lit. d) Cod administrativ Curtea Supremă de Justiție, examinând recursul, casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea cauzei instanței de apel pe motiv că în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Concluziile instanței se bazează pe următoarele circumstanțe de fapt și de drept.

Potrivit art. 3 al Legii contenciosului administrativ nr. 793-XVI din 10 februarie 2000 (în vigoare la data emiterii actului contestat) obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de:

- a) autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi;
- b) subdiviziunile autorităților publice;
- c) funcționarii din structurile specificate la lit. a) și b).

(2) Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Din speță rezultă următoarea situație faptică.

Olgăi Moiseenco și membrilor familiei ei prin decizia Comitetului Executiv al Consiliului sătesc Congaz din 26 octombrie 1998 i s-a acordat în folosință, pentru trai spațiul locativ în imobilul situat pe adresa XXXXX.

Prin hotărârea Judecătorei Comrat din 23 februarie 2004 bunul imobil a fost restituit Parascoviei Fedorova, în conformitate cu prevederile art.12, alin.(1) al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. (f.d.7)

Parascovia Fedorova la 08 iulie 2013 în baza hotărârii judecătorești din 23 februarie 2004 și-a înregistrat dreptul de proprietate asupra bunului imobil construcția cu nr. cadastral XXXXX, amplasată pe adresa XXXXX. (f.d.96)

La 06 iulie 2016 Parascovia Fedorova, prin somație, a solicitat familiei Moiseenco să elibereze benevol bunul imobil ce-i aparține cu drept de proprietate în termen până la 01 septembrie 2017. (f.d.33)

La 27 septembrie 2017 Olga Moiseenco împreună cu membrii familiei sale au înaintat în adresa Consiliului sătesc Congaz o cerere cu privire la acordarea unui alt spațiu locativ sau a unei compensații bănești, invocând prevederile art.12, alin.(5) al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 și indicând că sunt evacuați din bunul imobil restituit familiei represate.

Prin răspunsul Primăriei sat. Congaz nr.679 din 05 octombrie 2017 li s-a comunicat că la moment primăria nu dispune de spațiu locativ liber, iar bugetul nu dispune de surse financiare pentru a le putea achita o compensație bănească. Totodată, în scopul soluționării cererii primăria s-a adresat cu scrisoarea nr.681 din 05 octombrie 2017 către Consiliul UTA Gagauzia cu rugămintea de a contribui în soluționarea chestiunii privind acordarea spațiului locativ sau a unei compensații bănești. (f.d.14)

Olga Moiseenco împreună cu membrii familiei Oxana Moiseenco, Anna Moiseenco, Alexandr Paci și Mihail Paci, nefiind de acord cu răspunsul Primăriei s. Congaz din 05 octombrie 2017, l-au contestat în instanța de judecată prin acțiunea depusă la 13 noiembrie 2017, solicitând obligarea soluționării în ordinea stabilită de lege a problemei prin emiterea unei decizii de acordare a spațiului locativ.

Astfel, examinând acțiunea, instanțele urmau să verifice dacă Consiliul sat. Congaz a respectat procedura de emitere a actului administrativ, solicitat de petiționari.

Potrivit Legii privind administrația publică locală, nr.436-XVI din 28 decembrie 2006, în exercitarea atribuțiilor sale, consiliul local adoptă decizii, iar primarul emite dispoziții cu caracter normativ și individual, care constituie acte administrative și prin prisma art.3 al Legii nr. 973/2000 fac obiect al contenciosului administrativ.

Instanțele, examinând litigiul, nu au răspuns dacă scrisoarea nr.679 din 05 octombrie 2017 este un act administrativ, emis în ordinea prevăzută de Legea nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 și dacă constituie un refuz în soluționarea cererii Olgăi Moiseenco.

Mai mult, instanța de apel a remarcat că acțiunea nu este îndreptată în privința pârâtului corespunzător, ori conform prevederilor art.12, alin.(5) al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 cheltuielile legate de asigurarea cu spațiu locativ a persoanelor evacuate se efectuează din contul și în limita bugetului UTA Gagauzia sau bugetului de stat.

Astfel, nu este clar pentru care temeiuri a fost respinsă acțiunea Olgăi Moiseenco: ca fiind depusă către pârâtul necorespunzător sau că actul contestat este legal.

Instanța de recurs a mai constatat că din materialele dosarului cât și din motivarea hotărârilor instanțelor de judecată nu este clar când și de cine a fost evacuată Olga Moiseenco din spațiul locativ și dacă a fost evacuată cu adevărat, dacă ca urmare a evacuării a fost asigurată cu spațiu locativ ori cu teren pentru construcții sau cu o compensație bănească în temeiul alin.(5) art.12 al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Lacunele depistate în cadrul judecării recursului nu pot fi înlăturate de către instanța de recurs, motiv pentru care cauza urmează a fi trimisă la Curtea de Apel Comrat.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice care sunt pretențiile reclamantei Olga Moiseenco, să analizeze toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Instanța, totodată, la adoptarea actului judecătoresc va ține cont de faptul că este responsabilă de determinarea definitivă a circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate obiecțiile formulate și probele prezentate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

În temeiul celor expuse, în baza 195, 248 alin.(1), lit. d), 258 alin.(3) Cod administrativ Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se casează decizia din 25 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Olga Moiseenco, Oxana Moiseenco, Anna Moiseenco, Alexandr Paci și Mihail Paci împotriva Consiliului satului Congaz, intervenienți accesorii Comitetul Executiv al Găgăuziei și Ministerul Finanțelor cu privire la ilegalitatea refuzului privind acordarea spațiului locativ, obligarea emiterii deciziei de acordare a spațiului locativ și încasarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Comrat.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca - Doneva

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Maria Ghervas